

Mitja Gorenšček
državni svetnik

Številka: 730-01-1/2021/1
Ljubljana, 25. 5. 2021

6

Alojz Kovšca
predsednik
Državnega sveta Republike Slovenije

Na podlagi 68. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20) vlagam:

- Pobudo za sprejem Predloga Zakona o odpravi krivic zaradi izbrisa pravnih oseb iz sodnega registra v obdobju od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011

Mitja Gorenšček, l.r.

Priloga:

- predlog zakona

PREDLOG ZAKONA O ODPRAVI KRIVIC ZARADI IZBRISA PRAVNIH OSEB IZ SODNEGA REGISTRA V OBDOBJU od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Zakon o finančnem poslovanju podjetij¹ (v nadaljevanju: ZFPPod) je določil administrativni izbris vseh nedelujočih in nedokapitaliziranih pravnih oseb ter ustavno sporen ex lege prenos obveznosti izbranih družb na družbenike in delničarje, mimo zakonsko urejenega postopka spregleda pravne osebnosti po Zakonu o gospodarskih družbah² (v nadaljevanju: ZGD). Za tak poseg v korporacijsko pravo niso obstajale utemeljene izjemne okoliščine, ki bi ga upravičevale. Prizadeti družbeniki niso mogli pričakovati tako izrednega in nesorazmernega ukrepa zakonodajalca zato je ZFPPod možno označiti tudi kot »zakon presenečenja«, saj je nepričakovano in retroaktivno posegel v razmerja, ki so bila ustvarjena nekaj let pred tem zakonom. Po podatkih Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju: AJPES) je izbris na podlagi ZFPPod zajel med 17.000 in 25.000³ zasebnih podjetij, njihovi družbeniki pa so neutemeljeno utrpeli znatno škodo. To škodo jim je treba povrniti s pravično in primerno odškodnino. Pri določitvi slednje je treba upoštevati deljeno odgovornost družbenikov in države, zato je predlagano, da se odškodnina omeji, kar je skladno z ustavno ureditvijo in omejenimi finančnimi zmožnostmi države.

Slovenska sodišča od 1. 1. 1995 niso izvajala postopkov prenehanja nedelujočih in nedokapitaliziranih pravnih oseb (v nadaljevanju: družb) po uradni dolžnosti, čeprav bi to morala na podlagi takrat veljavnega ZGD in Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji⁴ (v nadaljevanju: ZPPSL). Slovensko sodniško društvo je 1999 preko Ministrstva za finance predlagalo sprejem ZFPPod po hitrem postopku. Ustavno sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju: Ustavno sodišče) je večkrat obravnavalo ustavnost ZFPPod⁵ ter uporabo ZFPPod omejilo na aktivne družbenike⁶,

¹ Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod) je bil sprejet na 15. redni seji Državnega zbora Republike Slovenije 30. junija 1999, EPA 0832-II, in objavljen v Uradnem listu RS, št. 54/99. Zakon je doživel več sprememb, in sicer: Uradni list RS, št. 110/99 in 93/02 – odločba US, 50/02 – sklep US, 93/02 – odločba US, 117/06 ZDDPO-2, 31/07, 33/07 – ZSReg-B, 38/07 – sklep US in 126/07 – ZFPPIPP.

² V času sprejemanja ZFPPod je veljal Zakon o gospodarskih družbah (ZGD), Uradni list RS, št. 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 32/98, 37/98, 84/98, 6/99.

³ Glede na besedilo predloga (EPA 832-II) je bilo pričakovati izbris cca. 6.100 podjetij (gl. Poročevalec DZ št. 38 z dne 7. junij 1999), v predlogu ZFPPod-B (EPA 1234-IV) iz 2006 je bilo navedeno, da je bilo po podatkih uradnega lista na podlagi ZFPPod izbranih preko 24.000 družb, pretežno v obdobju po sprejemu zakona, v svojem prispevku na 3. dnevih insolvenčnega prava (Portorož, marec 2010) je dr. Šime Ivanjko navajal 18.000 izbranih podjetij, slednji je podatke črpal iz podatkov AJPES-a o številu izbranih družb po uradni dolžnosti v navedenem obdobju. Natančnega podatka ni mogoče ugotoviti brez obsežnejše analize.

⁴ V času sprejemanja ZFPPod je veljal Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL), Uradni list RS, št. 67/93, 74/94 - odl. US, 8/96 - 46. in 47. člen istega zakona, 39/97, 1/99 - ZNIDC, 52/99.

⁵ Gl. IVANJKO, Šime. Ustavno sporni vidiki nekaterih določb ZFPPod. Pravna praksa, ISSN 0352-

ki naj bi bili dolžni sami opraviti postopek prenehanja omenjenih družb. Ustavno sodišče še nikoli ni obravnavalo vprašanja o obstoju izjemnih okoliščin, ki bi upravičevale tako nesorazmeren poseg v korporacijsko pravo, kot ga je prinesel ZFPPod.

Zakonodajalec je kasneje sicer uvidel spornost določb ZFPPod⁷ in je kar trikrat sprejel zakone⁸ s katerimi je skušal odpraviti škodljive posledice ZFPPod, vendar je Ustavno sodišče vedno znova ugotavljalo, da normalizacija stanja na področju prava družb, z vidika odgovornosti družbenikov za obveznosti kapitalskih družb, ni razlog, ki bi dopuščal poseg v lastninsko pravico iz 33. člena Ustave Republike Slovenije^{9,10} (v nadaljevanju: Ustava), kar posledično pomeni, da posledic ZFPPod ni mogoče odpraviti brez izplačila odškodnine s strani države tako dolžnikom kot upnikom, ki imajo pravnomočne sodbe zoper družbenike družb, ki so bile v obdobju med 1999 in 2011 izbrisane na podlagi ZFPPod oz. upnikom, ki take sodbe lahko pričakujejo.

S posledicami ZFPPod se je ukvarjalo tudi Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju: ESČP) v primeru Lekić¹¹. V tem primeru je ESČP zahtevek pritožnika zavrnilo z obrazložitvijo, da ne gre za kršitev človekovih pravic, v vseh ostalih primerih pa je zavrnilo obravnavo. Ob tem je ESČP izrazilo stališče, da bi morala odgovornost družbenika družbe z omejeno odgovornostjo za dolgove podjetja (in s tem spregled pravne osebnosti) biti dopustna samo v izjemnih okoliščinah in uravnotežena z zaščitnimi ukrepi.¹² Dokaz, da 1999 niso obstajale izjemne okoliščine, ki bi upravičevale ureditev, ki jo je prinesel ZFPPod, je dejstvo obstoja »mrtvih« družb že od uveljavitve ZGD 1993¹³ in zlasti od 31. 12. 1994 do sprejema ZFPPod 1999. Obstoj nedelujočih družb ni mogel kar naenkrat, čez noč, ogroziti delovanja

0730, 15. nov. 2001, leto 20, [št.]35, str. VI-XII = str. [24-30]. [COBISS.SI-ID 119574528] in IVANJKO, Šime. Pravne posledice odločitve o (ne)razveljavitvi nekaterih določb ZFPPod in ZGD. Pravna praksa, ISSN 0352-0730, 21. nov. 2002, leto 21, [št.]41, str. I-VIII = str. [15-22]. [COBISS.SI-ID 122697472]

⁶ Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-135/00 z dne 9. 10. 2002.

⁷ Izbrisu družbe iz sodnega registra je namreč sledila sankcija neomejene solidarne odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisane družbe, saj se je po določbi četrtega odstavka 27. člena ZFPPod štel, da so družbeniki podali notarsko overjeno izjavo, da prevzemajo obveznost plačila morebitnih preostalih obveznosti družbe (slednje določa prvi odstavek 394. člena ZGD, na katerega napotuje četrti odstavek 27. člena ZFPPod). Ob tem treba opozoriti na dejstvo, da osebe, ki so bile v sodnem registru vpisane kot družbeniki to dejansko niso vedno bile več. Spremembe družbenikov namreč niso bile vedno evidentirane v sodnem registru. Prav tako je bilo veliko število oseb, ki so delež v družbi prejele npr. na podlagi zadolžnic ali nagrad, dejansko pa niso imele vpliva na poslovanje družbe. Ureditev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisane družbe tudi ni razlikovala med delničarji delniških družb in družbeniki družb z omejeno odgovornostjo, četudi je njihov položaj in vpliv na poslovanje družbe bistveno različen.

⁸ Leta 2007 je bil sprejet Zakon o spremembah Zakona o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod-B), EPA 1234-IV, obj. v Uradnem listu RS, št. 31/07, 2011 Zakon o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbranih gospodarskih družb (ZPUOOD), EPA 1927-V, obj. v Uradnem listu RS, št. 87/11, 2018 pa Zakon o prekinitvi postopkov proti družbenikom izbranih družb (ZPPDID), EPA 2689-VII, obj. v Uradnem listu RS, št. 30/18.

⁹ Uradni list RS, št. Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a.

¹⁰ Tako npr. v odločbi U-I-117/07 z dne 21. 6. 2007 v točki 37. obrazložitve

¹¹ Zadeva Lekić proti Sloveniji, št. 36480/07.

¹² Cit. iz 112. točke sodbe Velikega senata v zadevi Lekić: »[...] holding a member of a limited liability company liable for debts of the company, and thus lifting the corporate veil, should be made necessary by exceptional circumstances and counterbalanced by specific safeguards.«

¹³ Nekatere družbe so prenehale poslovati že 1990.

gospodarstva. V tem času je bila situacija jasna, upniki pa so se zavedali, da se iz nedelujočih podjetij ne morejo poplačati, ker ta podjetja niso imela premoženja ali pa so njihovo premoženje že rubili. Izbris iz sodnega registra je bil bolj statistični kot dejanski problem. Na to kaže tudi dejstvo, da je odgovornost družbenikov za obveznosti izbranih družb prenehala 17. 11. 2011 z uveljavitvijo Zakona o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbranih gospodarskih družb¹⁴ (v nadaljevanju: ZPUOOD).

Slovenski zakonodajalec je 1999 zastopal stališče neomejene diskrecije, torej da lahko diskrecijsko in brez omejitev določi osebno odgovornost družbenika za obveznosti družbe, ali da opredeli okoliščine, pod katerimi družbenik postane osebno odgovoren. V nasprotju s tem je večina sodnikov ESČP v zadevi Lekić proti Sloveniji zastopala stališče, da diskrecija zakonodajalca ni neomejena ter da zakonodajalca omejuje obveza, da ugotovi obstoj izjemnih okoliščin, kar pa nihče ni ugotavljal niti ob sprejemanju ZFPPod niti kasneje. Poudariti velja, da iz stališč ESČP nedvomno izhaja, da morajo za posebne ukrepe države, ki spreminjajo ne-odgovornost družbenikov v kapitalskih družbah v osebno odgovornost, obstajati izjemne okoliščine, in da zakonodajalec ni neomejen v svoji oblastni diskreciji, da to ureja. ESČP je prav tako opozorilo, da o tem, ali obstajajo izjemne okoliščine, odločata zakonodajalec in nacionalna sodišča.¹⁵

S sodbo ESČP v zadevi Lekić proti Sloveniji se je jasno odprlo vprašanje obstoja izjemnih okoliščin v času sprejemanja ZFPPod. V obrazložitvi predloga ZFPPod ni zaslediti navedb o obstoju izjemnih okoliščin, ki bi narekovale in upravičevale sprejem takega predpisa. Predlagatelj zakona je kot razlog za nujen sprejem zakona navedel preobremenitev sodišč in višje stroške v pravosodju, če bi sodišča izvajala postopke stečaja oziroma likvidacije nedelujočih družb v skladu s takrat veljavno zakonodajo, kar pa nikakor ni moč šteti za izjemno okoliščino. Izjemne okoliščine bi bile podane, če bi zakon odpravljal dejanske ovire za normalno poslovanje gospodarstva ali če bi zaradi spremenjenih okoliščin na trgu nedeljujoče družbe vpisane v sodni register pomenile naglo nepričakovano oviro za normalno poslovanje podjetij. ZGD je upnikom omogočal poplačilo njihovih terjatev od družbenikov na podlagi spregleda pravne osebnosti, če je družbenik zlorabil družbo. ZFPPod je upnikom omogočil, da pridejo do poplačila svojih terjatev brez dokazovanja odgovornosti družbenikov, ki je sicer pogoj za spregled pravne osebnosti. Utemeljitev predloga ZFPPod je v osnovi zavajajoča, saj stroški likvidacijskih in stečajnih postopkov vedno bremenijo premoženje družbe in če premoženja ni bilo je sodišče na podlagi ZPPSL začelo in končalo stečajni postopek hkrati. V nasprotju s trditvami v predlogu ZFPPod, je večjo obremenitev sodišč povzročil ravno ZFPPod.

V slovenskem pravu na področju gospodarskega poslovanja ob sprejemanju ZFPPod ni bilo podlage za določitev strožje odgovornosti družbenikov ali delničarjev, kot je bila določena v ZGD. Neobstoj izjemnih okoliščin za *ex lege* prenos obveznosti izbranih družb na njihove družbenike in delničarje ter opustitev naloge sodišč, da bi

¹⁴ Uradni list RS, št. 87/11, 100/11 – sklep US, 36/12 – odločba US.

¹⁵ Sodišče bo pri presoji, ali je morala oseba nositi individualno in prekomerno breme v smislu 1. člena protokola št. 1, upoštevalo zgoraj obrazloženo načelo, če je to primerno, in sicer da bi morale biti spoznanje družbenika podjetja z omejeno odgovornostjo za odgovornega za dolgove podjetja, in s tem spregled pravne osebnosti, potreben samo v izjemnih okoliščinah in ob uravnoteženju s posebnimi zaščitnimi ukrepi«. Sodba ESČP v zadevi Lekić, 112. toč.

na podlagi takrat veljavne zakonodaje po uradni dolžnosti uvajale postopke prenehanja gospodarskih družb, utemeljuje odškodninsko odgovornost države.

Sprejem ZFPPOd je pomenil politično in pravno napako. Administrativni izbris, kateremu *ex lege* sledi prenos obveznosti na družbenike izbrisanih družb ne pozna nobena druga država. V ZFPPOd je zakonodajalec ustvaril posebno pravno fikcijo na področju obligacijskih in korporacijskih razmerij in določil prenos obveznosti na družbenike v nasprotju s temeljnimi načeli civilnega prava po katerih je mogoče dolžniku naložiti plačilo obveznosti, če ta temelji na pravnem poslu, protipravnosti ravnanja ali pridobitvi premoženja, s katerim je povezan določen dolg. ZFPPOd je na opustitev izbriša navezal odgovornost oseb, ki so bile vpisane kot družbeniki kapitalskih družb. Pri tem je izhajal iz fikcije, da so družbeniki sami sprožili postopek prenehanja družbe po skrajšanem postopku in dali izjavo v notarski obliki, da družba nima nobenih obveznosti, oziroma da nima obveznosti do delavcev, in da prevzemajo vse obveznosti te družbe, ki bi se morebiti pojavile v roku enega leta od dneva objave sklepa o izbrisu družbe iz sodnega registra. S to fikcijo je zakonodajalec posegel v avtonomijo obligacijskega in korporacijskega prava ter v podjetniško svobodo. S pravno-tehničnimi sredstvi, kot je fikcija, v pravu ni dovoljeno ustvarjati novih nepričakovanih obveznosti, kar se je zgodilo v primeru ZFPPOd. Nadalje po določbah ZFPPOd sodišče ni bilo dolžno obveščati družbenikov o začetku postopka izbriša, ampak so bili družbeniki (obenem z javnostjo) o začetku postopka seznanjeni preko objave v uradnem listu, kar ne izpolnjuje ustavnih standardov pravne varnosti in pravice do pravnega sredstva, saj je izbris družbe imel neposredne posledice na njihov pravni položaj. ZFPPOd je popolnoma spregledal temeljno zasnovo instituta prenehanja družbe po skrajšanem postopku, kot jo je urejal takrat veljavni ZGD. Obenem je ZFPPOd zlorabil določbo ZGD o možnosti prostovoljnega skrajšanega postopka prenehanja pravnih oseb, ki niso bile aktivne in opustitvi družbenikov, da bi družbo likvidirali, pripisal pomen aktivnega ravnanja (tj. prevzem obveznosti). Ob tem velja opozoriti, da družbeniki, ki so odsvojili svoj poslovni delež, niso imeli možnosti, da bi spremembo vpisali v sodni register¹⁶, zato se je dogajalo, da so ob izbrisu družbe v sodnem registru kot družbeniki bile vpisane tudi osebe, ki so že izstopile iz družbe ali odsvojile svoj poslovni delež. V trenutku uveljavitve zakona družbeniki niso odgovarjali za obveznosti družbe v takem obsegu, kot je to določil ZFPPOd, ki je tako učinkoval retroaktivno, za kar niso bili izpolnjeni pogoji iz 155. člena Ustave. Nenazadnje je ZFPPOd omogočil neenakost upnikov, saj ti niso bili poplačani v enakih deležih (kot bi sicer bili npr. v primeru stečajnega postopka ali redne likvidacije) ampak so poplačilo svojih terjatev realizirali tisti upniki, ki so bili hitrejši, ostali pa so največkrat ostali brez poplačila.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2. 1 Cilji

¹⁶ Vpis spremembe v sodnem registru je bil skladno s tretjim odstavkom Zakona o sodnem registru (Uradi list RS, št. 13/94) upravičen predlagati samo subjekt vpisa, to je gospodarska družba.

Cilj Predloga zakona o odpravi krivic zaradi izbrisa pravnih oseb iz sodnega registra v obdobju od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011 je sanirati posledice ZFPPod ter v pravnem redu Republike Slovenije sistemsko urediti pravično zadoščenje oziroma povračilo škode, ki je zaradi izbrisa nastala upnikom, družbenikom in delničarjem podjetij, ki so bila izbrisana v navedenem obdobju. Splošna pravila civilnega prava za odpravo škode, ki je nastala v zvezi z izbrisom oz. zaradi neomejenega prenosa obveznosti na družbenike izbrisanih družb, niso primerna, saj ne upoštevajo specifičnih okoliščin in posledic, ki jih je prinesel ZFPPod.

Na podlagi ZFPPod in njegovega naslednika, Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju¹⁷ (v nadaljevanju: ZFPPIPP), je bilo iz sodnega registra izbrisano več kot deset tisoč podjetij, njihove obveznosti pa so *ex lege* prešle na družbenike. Sodišča so na predlog upnikov za nadaljevanje postopka zoper družbenike izdajala sodne odločbe, ki so družbenikom največkrat bile vročene na naslov izbrisane družbe, tako da mnogi družbeniki z nadaljevanjem postopka zoper njih niso bili seznanjeni vse dokler ni prišlo do zasega sredstev na računih pri organizacijah za plačilni promet, izterjave prejemkov, rubeža... V teh postopkih tudi niso imeli učinkovitega pravnega sredstva, saj do odločitve Ustavnega sodišča v zadevi U-I-135/00 (kar je bilo 2002) niso imeli nobenega učinkovitega ugovora, od takrat dalje pa so zgolj nekateri imeli možnost uveljavljati, da niso bili aktivni družbeniki, pri čemer je bilo dokazno breme na njih. Kot posledica so upniki, ki so predlagali nadaljevanje postopka zoper družbenike izbrisanih družb, pridobili pravnomočne izvršilne naslove na podlagi katerih so lahko plačilo svojih terjatev do izbrisane družbe terjali od njenih družbenikov.

Predlagana ureditev zasleduje cilj vzpostavitve stanja kot bi moralo obstajati, če ZFPPod ne bi bil sprejet. Ureditev po ZFPPod je pomenila poseg v ustavne pravice družbenikov in vzpostavila njihovo neomejeno odgovornost za obveznosti drugega pravnega subjekta. S tem je posegla v pravni položaj družbenikov kapitalskih družb, kakršnega so pridobili ob ustanovitvi. Obenem so na podlagi take ureditve upniki pridobili pravnomočne izvršilne naslove zoper družbenike. Odprava posledic ZFPPod zato zahteva rešitve, ki jih ni možno uresničiti preko splošnih pravil odškodninskega prava, saj je posledice treba odpraviti tako na upniški kot na dolžniški strani in zagotoviti pravično zadoščenje oškodovanim osebam.

2.2 Načela

Predlog je pripravljen ob upoštevanju načela prepovedi poseganja v pridobljene pravice, načela zaupanja v pravo in reparacije za škodo nastalo zaradi kršitev temeljnega načela korporacijskega prava o ločenosti premoženja kapitalske družbe in osebnega premoženja družbenikov, tako da določa povračilo škode v primerih, ko to načelo zaradi sporne ureditve po ZFPPod ni bilo spoštovano. Z možnostjo uveljavljanja povračila škode v upravnem postopku je upoštevano načelo učinkovitosti postopka, v katerem je zagotovljeno ustrezno sodno varstvo.

2.3 Poglavitne rešitve

¹⁷ Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10, 106/10 - Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09 in 52/10, 26/11, 47/11 - ORZFPPIPP21-1

Predlog zakona izhaja iz načela odgovornosti države za odpravo krivic, ki jih je povzročila s svojim ravnanjem. ZFPPod je namreč bil sprejet zaradi saniranja opustitev sodišč in je določil *ex lege* prenos obveznosti izbrisanih družb na njihove družbenike in delničarje. Zaradi deljene odgovornosti med družbeniki in državo¹⁸ je predvidena omejitev odškodnine. Odgovornost države izhaja iz dejstva, da je bil ZFPPod sprejet brez obstoja izjemnih okoliščin, na kar je opozorilo ESČP in da je z ZFPPod bil določen postopek prenehanja pravnih oseb brez likvidacije in brez stečaja, kar sta temeljna standarda korporacijskega prava glede prenehanja pravnih oseb. Predlog zakona izhaja iz ugotovitve, da obstaja odgovornost države in priznava odškodnino tako družbenikom izbrisanih družb kot tudi upnikom, v delu v katerem še niso bili poplačani. V primerih, kadar so podani pogoji za spregled pravne osebnosti, lahko upniki poplačilo svojih terjatev uveljavljajo od družbenikov skladno s predpisi, ki urejajo spregled pravne osebnosti. Predvideno je, da postopek glede plačila odškodnine vodijo upravni organi, po zgledu postopkov za plačilo odškodnine osebam, ki so bile izbrisane iz registra stalnega prebivalstva.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Odprava krivic, povzročenih z uveljavitvijo ZFPPod bo zahtevala zagotovitev znatnih sredstev, katerih višina se ocenjuje na okoli 300 do 400 milijonov evrov. Glede na predvideno dinamiko plačil, skladno s katero se bodo odškodnine do višine 25.000 evrov plačevale v enkratnem znesku, višje odškodnine pa največ v štirih obrokih, se pričakuje, da bo večino sredstev treba zagotoviti v proračunskem letu 2023, preostanek pa v nadaljnjih štirih letih.

Glede na to, da so na podlagi ZFPPod bile pretežno izbrisane manjše, družinske družbe, ki so bile ustanovljene »na zalogo«, z namenom, da se kasneje vključijo na trg podjetništva, je pričakovati da zneski posameznih odškodnin ne bodo visoki, saj te družbe niso izvajale dejavnosti. Število srednje velikih družb, ki so bile izbrisane ni visoko, ker so jih ustanovitelji poskušali reševati pred izbrisom, zato tudi v zvezi z njimi ni pričakovati odškodnin v visokih zneskih. Velike družbe praviloma niso bile izbrisane na podlagi spornih določb ZFPPod in kasneje enakih določb ZFPPIPP. Družbeniki iz drugih držav praviloma niso plačevali obveznosti izbrisanih družb, ker v Sloveniji niso imeli dohodkov ali premoženja, države v katerih so te imeli, pa niso dopuščale izvršbe za dolgove izbrisanih družb, zato ne bodo upravičeni do povrnitve škode na podlagi tega zakona. Ob upoštevanju, da od 16. 11. 2011 ni več podlage za odgovornost družbenikov za dolgove izbrisanih družb, je pričakovati, da so upniki že odpisali morebitne neizterjane terjatve, zato obstaja velika verjetnost, da pravne osebe kot upniški upravičenci ne bodo zahtevale odškodnine na podlagi tega zakona. Nadalje je pričakovati, da se bodo zaradi nedostopnosti vseh dokazil o obstoju in višini škode, v postopkih na podlagi tega zakona sklepale poravnave. Glede na razpoložljive podatke je pričakovati, da bodo posamezni zneski odškodnin nižji od 10.000 evrov. Ob upoštevanju, da predlog predvideva delno povračilo škode

¹⁸Zakon je predpisoval, da se postopki likvidacije in stečaja uvedejo po uradni dolžnosti, vendar pa je obstajala tudi možnost, da bi družbeniki sprožili te postopke.

izračuni kažejo, da skupni znesek odškodnin na podlagi tega zakona ne bo presegal 300 milijonov evrov.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju za katerega proračun še ni bil sprejet. Skladno s 24. členom predloga bodo prva plačila zapadla v letu 2023.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona o odpravi krivic zaradi izbrisa pravnih oseb iz sodnega registra v obdobju od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011 je pripravljen zaradi odprave posledic nedopustne neomejene diskrecije zakonodajalca pri določitvi neomejene osebne odgovornosti družbenikov kapitalskih družb za obveznosti družb, ki ni bila utemeljena z izjemnimi okoliščinami in je specifična za Republiko Slovenijo. Druge države sicer poznajo izbris družb, vendar ne administrativni izbris na podlagi katerega bi obveznosti izbrisane kapitalske družbe prešle ex lege na njihove družbenike. Pravni redi držav članic Evropske unije sledijo temeljnemu konceptu korporacijskih razmerij in je odgovornost družbenikov za obveznosti kapitalskih družb možno uveljavljati skozi institut spregleda pravne osebnosti, ne poznajo pa jamčevanja družbenikov za obveznosti družb, ki so bile izbrisane po uradni dolžnosti. Predlog zakona ne nasprotuje pravnemu redu Evropske unije in ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.1 Nemčija¹⁹

V nemškem pravu je izbris pravnih oseb iz sodnega registra urejen v zakonu o postopku v družinskih zadevah in zadevah nepravnega postopka (Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, FamFG, BGBl Nr. I S. 2586). V 394. členu FamFG je izbris družbe iz sodnega registra urejen tako, da se delniška družba, komanditna delniška družba, družba z omejeno odgovornostjo in zadruga lahko izbrišejo iz sodnega registra bodisi po uradni dolžnosti bodisi na zahtevo davčne uprave ali strokovnih teles, če družba nima premoženja. Po uradni dolžnosti se družba izbriše, kadar sodišče začne stečajni postopek in ne najde okoliščin, ki bi kazale, da družba (še) ima

¹⁹ Predstavitev je povzeta po diplomskem delu »Izbris iz sodnega registra brez likvidacije s poudarkom na odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisane družbe«, avtorice Marine Jeran (2011).

premoženje.²⁰ Nemško pravo ne pozna prenosa obveznosti izbrisane družbe na družbenike. Izjema je v primerih, ko družbeniki odgovarjajo za dolgove kapitalskih družb na podlagi spregleda pravne osebnosti, kar sicer ni zakonsko urejeno temveč je zadeva sodne praske in se nanaša na aktivna ravnanja družbenikov.

5.2 Avstrija²¹

V avstrijskem pravnem sistemu je institut izbrisa iz sodnega registra brez likvidacije namenjen odstranitvi nedelujočih družb iz pravnega prometa in zagotavljanju ustrezne pravne varnosti. Predpise o izbrisu vsebuje četrto poglavje zakona o sodnem registru (Flrmenbuchgesetz, FBG, RGBI. Nr. 208/1854). 40. člen FBG določa, da se lahko kapitalna družba, ki nima premoženja, na predlog pristojnega interesnega zastopstva ali davčnega organa ali po uradni dolžnosti izbriše iz sodnega registra. Sodišče začne postopek izbrisa po uradni dolžnosti, če meni, da družba nima premoženja ali če mu dve leti zapored niso bili predloženi podatki o poslovanju družbe. Pred začetkom postopka mora registrsko sodišče pridobiti mnenje pristojnega interesnega zastopstva in davčnega organa. Prav tako mora o nameravane izbrisu obvestiti družbo, nad katero bo začelo postopek izbrisa. Z izbrisom iz sodnega registra družba preneha, likvidacijski postopek pa se ne opravi. Družba, ki nima premoženja, preneha z izbrisom iz sodnega registra, tudi če ima neporavnane obveznosti. Teorija izhaja iz tega, da z izbrisom takšne družbe prenehajo tudi njene neporavnane obveznosti. Če se kasneje najde premoženje družbe pa se skladno s teorijo dvojnega dejanskega stanja²² izvede likvidacijski postopek. Določbe o izbrisu ne predpisujejo odgovornosti tretjih oseb za neporavnane obveznosti družbe. Tudi matični statusni zakoni določajo pravilo, da za obveznosti kapitalne družbe odgovarja le družba s svojim premoženjem. V določenih primerih sicer za obveznosti družbe odgovarjajo organi oziroma člani organov ali družbeniki oziroma delničarji družbe, vendar pa se noben od teh primerov ne nanaša na izbris družbe. Zato je treba pri izbrisu izhajati iz splošnega pravila, da za obveznosti kapitalne družbe jamči le premoženje družbe. Odmik od tega načela je možen na temelju instituta spregleda pravne osebnosti.

5.3 Hrvaška²³

²⁰ To je primerljivo s položajem, ki ga je slovensko pravo urejalo v Zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL), ko je sodišče stečajni postopek začelo in takoj zaključilo, ker premoženje družbe, ki bi prišlo v stečajno maso, ni zadoščalo niti za stroške stečajnega postopka ali je bilo neznatne vrednosti (prvi odstavek 99. člena ZPPSL).

²¹ Predstavitev je povzeta po diplomskem delu »Izbris iz sodnega registra brez likvidacije s poudarkom na odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisane družbe«, avtorice Marine Jeran (2011).

²² Theorie des Doppeltatbestandes; po tej teoriji morata biti za dokončno prenehanje pravnega subjekta morata kumulativno biti izpolnjeni dve predpostavki – pravni subjekt preneha, ko nima premoženja in je izbrisan iz sodnega registra. Nobena od obeh predpostavk sama ne povzroči dokončnega prenehanja. Če se torej po izbrisu iz sodnega registra najde premoženje družbe, nista bili izpolnjeni obe predpostavki za dokončno prenehanje družbe, zaradi česar zakon določa, da se opravi likvidacijski postopek, katerega namen je unovčenje najdenega premoženja ter njegova razdelitev med upnike in družbenike.

²³ Predstavitev je povzeta po diplomskem delu »Izbris iz sodnega registra brez likvidacije s poudarkom na odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisane družbe«, avtorice Marine Jeran (2011).

Izbris iz sodnega registra brez likvidacije na Hrvaškem ureja zakon o sodnem registru (Zakon o sudskom registru, Narodne novine, br. 1/95), skladno s katerim registrsko sodišče po uradni dolžnosti ali na predlog pristojnega organa davčne uprave brez likvidacije izbriše družbo, ki nima premoženja. Če se po izbrisu pravne osebe iz registra izkaže, da je imela premoženje, ki bi ga bilo treba razdeliti, se nad kasneje najdenim premoženjem izvede postopek likvidacije. Poleg instituta izbriša iz sodnega registra brez likvidacije, ki ga ureja zakon o sodnem registru, pozna hrvaško pravo tudi institut skrajšanega stečajnega postopka, ki je urejen v stečajnem zakonu (Stečajni zakon, Narodne novine br. 44/96). V hrvaškem pravem redu je izbris pravnih oseb iz sodnega registra urejen zelo podobno kot v avstrijskem in nemškem pravu. Tudi hrvaško pravo ne predpisuje odgovornosti družbenikov za neporavnane obveznosti družbe, njihovo odgovornost pa je možno uveljavljati na temelju spregleda pravne osebnosti. Hrvaško pravo ima tudi določbo glede izvedbe postopka likvidacije po uradni dolžnosti nad tistimi družbami, ki do določenega datuma niso uskladile svojo pravnoorganizacijsko obliko z eno izmed pravnoorganizacijskih oblik po (novem) zakonu o gospodarskih družbah (Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 111/93) oziroma niso uskladile svojega osnovnega kapitala, aktov, organov vodenja ter osebe pooblaščne za zastopanje na način, ki jih predpisuje ta zakon.

6. NAVEDBA KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Pri delu Državnega zbora in njegovih delovnih teles bo sodeloval državni svetnik Mitja Gorenšek.

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON

o povračilu škode zaradi izbriša pravnih oseb iz sodnega registra v obdobju od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011

1. člen (vsebina zakona)

(1) Ta zakon določa pravico do povračila škode, ki je bila povzročena zaradi prenosa obveznosti kapitalskih družb, ki so bile izbrisane iz sodnega registra na podlagi Zakona o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št. 54/99, 110/99 in 93/02 – odločba US, 50/02 – sklep US, 93/02 – odločba US, 117/06 – ZDDPO-2, 31/07, 33/07 – ZSReg-B, 38/07 – sklep US in 126/07 – ZFPPIPP) in Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10, 106/10 - Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09 in 52/10, 26/11, 47/11 - ORZFPPIPP21-1) v obdobju od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011, na

njihove družbenike in delničarje.

(2) Ta zakon določa tudi upravičence in upravičenke (v nadaljevanju: upravičenec), merila za odmero in višino denarne odškodnine, načine in roke za izplačilo ter postopke in organe, pristojne za odločanje.

2. člen (pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem zakonu pomenijo:

1. podjetniška možnost je izguba dobička, ki bi ga upravičenec ustvaril z opravljanjem gospodarske dejavnosti v običajnih pogojih poslovanja,
2. izbrisana družba je delniška družba, družba z omejeno odgovornostjo, ali druga kapitalska družba, ki je bila izbrisana iz sodnega registra v obdobju od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011 na podlagi določb Zakona o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št. 54/99, 110/99 in 93/02 – odločba US, 50/02 – sklep US, 93/02 – odločba US, 117/06 – ZDDPO-2, 31/07, 33/07 – ZSReg-B, 38/07 – sklep US in 126/07 – ZFPPIPP) in Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10, 106/10 - Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09 in 52/10, 26/11, 47/11 - ORZFPPIPP21-1).
3. škoda je znesek, ki ga je dolžniški upravičenec plačal za obveznosti izbrisane družbe, vrednost njegovega premoženja, ki je bilo prodano v izvršilnem postopku zaradi plačila obveznosti izbrisane družbe in izguba dohodkov zaradi izbrisa družbe. Izguba dohodkov pomeni škodo v višini izgubljene bruto plače v času nezaposlenosti dolžniškega upravičenca, pri čemer se odšteje njemu izplačano nadomestilo zaradi nezaposlenosti, vendar največ za dobo enega leta. Škoda je tudi znesek, katerega upniški upravičenec ni prejel plačanega, kljub obstoju pravnomočne sodne odločbe izdane na podlagi predpisov iz prvega odstavka prvega člena tega zakona,
4. odškodnino predstavljajo denarni znesek, vračilo premičnega in nepremičnega premoženja ali vrednostnih papirjev ter tudi razlika med ugotovljeno vrednostjo premoženja ob odvzemu in ocenjeno tržno vrednostjo ob izročitvi odškodninskemu upravičencu; morebitni prirastek vrednosti se odšteje od odškodnine po tem zakonu,
5. dolžniški upravičenec je fizična oseba, na katero so zaradi izbrisa v obdobju od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011 na podlagi določb Zakona o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št. 54/99, 110/99 in 93/02 – odločba US, 50/02 – sklep US, 93/02 – odločba US, 117/06 – ZDDPO-2, 31/07, 33/07 – ZSReg-B, 38/07 – sklep US in 126/07 – ZFPPIPP) in Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10, 106/10 - Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09 in 52/10, 26/11, 47/11 - ORZFPPIPP21-1) prešle obveznosti izbrisane družbe in ki je te obveznosti deloma ali v celoti plačal,

6. upniški upravičenec je fizična ali pravna oseba, ki razpolaga s pravnomočnim izvršilnim naslovom proti ustanovitelju, družbeniku ali delničarju družbe iz druge točke tega člena, in ki svoje terjatve iz tega izvršilnega naslova ni prejel plačane najmanj v višini kot je določena v 18. členu tega zakona,
7. nadomestno premoženje je premoženje iste vrste in primerljive tržne vrednosti kot premoženje, katerega ni možno vrniti v naravi, ker ni v lasti Republike Slovenije ali lokalnih skupnosti,
8. upravni organ je organ določen v predpisih, ki urejajo upravni postopek, in je pristojen za vodenje postopkov in odločanje o pravicah po tem zakonu.

3. člen (izvzeta škoda)

(1) Kot škodo povzročeno zaradi izbrisa iz prvega odstavka 1. člena ni možno uveljavljati nepremoženjske škode za duševne bolečine, škode zaradi izgubljene podjetniške možnosti ali kakršne koli druge posredne škode.

(2) Škodo navedeno v prvem odstavku tega člena se lahko uveljavlja po splošnih pravilih civilnega prava. Tožbo se lahko vloži v roku treh let od uveljavitve tega zakona.

4. člen (uporaba splošnih pravil)

Splošni premoženjski oziroma odškodninski predpisi se glede zadev, ki jih ureja ta zakon, uporabljajo le, če niso v nasprotju s tem zakonom.

5. člen (upravičenci)

(1) Upravičenci do odškodnine na podlagi tega zakona so:

- dolžniški in upniški upravičenci, kot so opredeljeni v 2. členu tega zakona;
- druge fizične osebe, ki so na podlagi pravnomočne sodne odločbe oziroma v regresnem postopku med družbeniki, plačale obveznost izbrisane družbe;
- fizične osebe, ki so bile družbeniki v družbi nad katero je bil zaradi plačila obveznosti izbrisane družbe izveden ali je začel stečajni postopek. Šteje se, da je stečajni postopek bil izveden ali začel zaradi plačila obveznosti izbrisane družbe, če te obveznosti presegajo 50 odstotkov vseh terjatev priznanih v stečajnem postopku oz. 50 odstotkov vseh prijavljenih terjatev v primeru, da preizkus terjatev ni bil opravljen:
- fizične osebe nad katerimi je bil izveden osebni stečaj pod pogoji iz tretje alineje 1. odstavka tega člena za škodo zaradi izgube zaposlitve pod pogoji tretje točke 2. člena tega zakona.

(2) Dolžniški upravičenec, kateremu je bil pred začetkom uporabe tega zakona v

sodnem postopku tožbeni zahtevk za izplačilo denarne odškodnine za škodo, povzročeno zaradi izbrisa iz sodnega registra, pravnomočno zavržen, zavržen ali je bil postopek ustavljen, ima pravico do uveljavljanja povračila škode po tem zakonu.

6. člen
(pravno nasledstvo in dedovanje)

(1) Če je upravičenec iz prvega odstavka 5. člena umrl ali je bil razglašen za mrtvega pred vložitvijo zahteve na podlagi tega zakona, lahko zahtevo na podlagi tega zakona vložijo njegovi zakoniti dediči.

(2) Če upravičenec iz prvega odstavka 5. člena tega zakona med postopkom umre ali je razglašen za mrtvega, se upravni postopek za povračilo škode na podlagi tega zakona, nadaljuje z njegovimi zakonitimi dediči po zakonu, ki ureja dedovanje.

(3) Če je upniški upravičenec iz prvega odstavka 5. člena tega zakona pravna oseba, ki je prenehala po postopku redne likvidacije, prisilne likvidacije ali stečaja, nima pravic po tem zakonu.

7. člen
(postopek)

(1) Postopek za uveljavljanje povračila škode na podlagi tega zakona se vodi skladno s predpisi o splošnem upravnem postopku.

(2) V postopku na podlagi tega zakona se izpolnjevanje pogojev določenih s tem zakonom dokazuje s sodno in poslovno dokumentacijo oziroma z dokazili o plačilih obveznosti za izbrisane družbe in o plačilih stroškov postopka.

(3) Za izvajanje tega zakona in na njegovi podlagi sprejetih predpisov ima upravni organ pravico do brezplačnega vpogleda v sodne in druge uradne spise ter dokumentacijo pravnih oseb v zvezi z izbrisom iz sodnega registra in glede izterjave oziroma plačila obveznosti izbrisane družbe. Zavezanci in upravljavci so dolžni pristojnemu upravnemu organu predložiti vse dokaze in dopustiti vpogled v listine in podatke, potrebne za odločitev o zahtevi.

8. člen
(takse)

Upravni postopek in upravni spor na podlagi tega zakona sta takse prosta na vseh stopnjah.

9. člen
(zahteva za povračilo škode in pristojnost za odločanje)

(1) Upravni postopek za določitev odškodnine se začne na zahtevo upravičenca iz prvega odstavka 5. člena tega zakona ali njegovega pravnega naslednika, skladno s 6. členom tega zakona.

(2) Zahteva za povračilo škode na podlagi tega zakona se lahko vložijo pri kateri koli

upravni enoti, za odločanje pa je pristojna upravna enota, na območju katere je imela izbrisana družba sedež v času izbrisa iz sodnega registra.

(3) Zahteva za povračilo škode se vloži na obrazcu, ki ga predpiše minister, pristojen za gospodarske zadeve. Če zahteva ni vložena na predpisanem obrazcu, mora vsebovati:

- navedbo podatkov o upravičencu (osebno ime, davčno številko, enotno matično številko (EMŠO), naslov stalnega ali začasnega prebivališča upravičenca),
- opredelitev vrste ter obsega škode, ki jo je utrpel,
- podatke o listinah iz drugega odstavka 7. člena tega zakona.

(4) O zahtevi za povračilo škode na podlagi tega zakona upravna enota odloči z odločbo, s katero ugotovi zahtevi in določi odškodnino, ali zavrne zahtevo. O zavrženju zahteve in o vprašanih postopka upravna enota odloči s sklepom.

(5) Upravna enota v izreku odločbe s katero ugotovi zahtevi za povračilo škode ugotovi datum izbrisa družbe, določi višino in vrsto odškodnine ter način in rok plačila. V primeru, da se škoda povrne z vračilom premoženja v izreku opredeli tudi premoženje, ki se vrača, njegovo vrednost ob odvzemu in ob vračilu ter rok vračila.

(6) Zoper odločitev upravne enote je dovoljena pritožba, o kateri odloča ministrstvo, pristojno za gospodarstvo.

10. člen (rok za vložitev zahteve)

Zahteva za povračilo škode na podlagi tega zakona se vloži v treh letih od uveljavitve tega zakona.

11. člen (način povračila škode)

Odškodnina za premoženjsko škodo zaradi posledic izbrisa se lahko plača v obliki denarne odškodnine, vračila premičnega in nepremičnega premoženja ali vrednostnih papirjev.

12. člen (upoštevanje denarne odškodnine)

(1) V kolikor ta zakon ne določa drugače se pri določanju višine odškodnine, ki upravičencu pripada na podlagi tega zakona, uporablja zakon, ki ureja obligacijska razmerja.

(2) Odškodnina se zmanjša za denarno odškodnino, ki je bila upravičencu predhodno pravnomočno določena v sodnem ali katerem koli drugem postopku. Če je bila upravičencu v sodnem ali katerem koli drugem postopku predhodno pravnomočno določena višja denarna odškodnina, kot bi mu bila določena v upravnem postopku po tem zakonu, se zahteva zavrne.

13. člen

(izključitev iz dohodkov)

(1) Ne glede na določbe zakona, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, se izplačila po tem zakonu ne štejejo v dohodek, ki se upošteva pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev.

(2) Ne glede na določbe zakona, ki ureja dohodnino, se od izplačil, izplačanih po tem zakonu, dohodnina ne plača.

(3) Od odškodnine, ki jo na podlagi prvega ali drugega odstavka 6. člena tega zakona prejme pravni naslednik dolžniškega ali upniškega upravičenca, fizične osebe, se plača davek skladno z zakonom, ki ureja davek na dediščine.

14. člen

(zagotavljanje sredstev za izplačilo denarnih odškodnin)

(1) Denarno odškodnino upravičencu izplača upravna enota, ki je o povračilu škode na podlagi tega zakona odločala v upravnem postopku na prvi stopnji, oziroma Državno odvetništvo, v primerih če je o povračilu škode na podlagi tega zakona odločeno v sodnem postopku.

(2) Sredstva za izplačilo denarne odškodnine po tem zakonu se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije.

(3) Sredstva za izplačilo denarne odškodnine po tem zakonu, določene v upravnem postopku, se zagotovijo v okviru finančnega načrta ministrstva, pristojnega za gospodarstvo.

(4) Sredstva za izplačilo denarne odškodnine po tem zakonu, določene v sodnem postopku, se zagotovijo v okviru finančnega načrta Državnega odvetništva.

15. člen

(denarna odškodnina)

(1) Denarna odškodnina se glede na višino upravičencu izplača v največ štirih obrokih.

(2) Denarna odškodnina, določena v višini do vključno 25.000 evrov, se upravičencu izplača v enkratnem znesku v 30 dneh po pravnomočnosti odločbe.

(3) Denarna odškodnina, določena v višini nad 25.000 evrov do vključno 100.000 evrov, se upravičencu izplača v dveh obrokih. Prvi obrok v višini 25.000 evrov se izplača v 30 dneh po pravnomočnosti odločbe, preostali znesek pa v drugem obroku, ki zapade v plačilo 1. 6. naslednje leto.

(4) Denarna odškodnina, določena v višini nad 100.000 evrov, se upravičencu izplača v štirih obrokih, pri katerih prvi ne sme biti nižji od 50.000 evrov. Prvi obrok se izplača v 30 dneh po pravnomočnosti odločbe, preostali znesek pa v treh enakih letnih obrokih, ki zapadejo v plačilo 1. 6.

(5) Upravičencem, nad katerimi je v teku postopek prisilne poravnave, stečaja ali likvidacije se ne glede na določbe prejšnjih odstavkov odškodnina izplača v enkratnem znesku, ki zapade v plačilo v 30 dneh po pravnomočnosti odločbe.

(6) V primeru, da se v času obročnega plačevanja nad upravičencem začne postopek stečaja ali likvidacije, v plačilo zapadejo še neplačani obroki in jih je treba plačati v 30 dneh od objave sklepa o začetku stečajnega postopka oz. v 30 dneh od vpisa začetka postopka likvidacije v register.

(7) Upravni organ v posebnih primerih zaradi socialnega stanja upravičenca lahko na podlagi obrazložene zahteve izplača denarno nadomestilo v obliki akontacije oziroma v enkratnem znesku ne glede na višino. Pogoje in postopek za tak način izplačila določi minister pristojen za gospodarstvo v podzakonskem aktu.

16. člen (obrestovanje)

(1) Odškodninska terjatev za premoženjsko škodo na podlagi tega zakona se obrestuje po 3 % letni obrestni meri od dneva nastanka škode do uveljavitve tega zakona.

(2) Od dneva uveljavitve tega zakona dalje do plačila se obrestuje po 5 % obrestni meri.

17. člen (vračilo premoženja)

(1) Povračilo škode z vračilom premoženja, se izvede z izročitvijo nepremičnine v last in posest upravičenca, s prenosom lastninske pravice na upravičenca ali z vrnitvijo lastninskega deleža upravičencu, če je premoženje v času uveljavitve tega zakona v lasti Republike Slovenije ali lokalnih skupnosti.

(2) Povračilo škode z vračilom premoženja ni mogoče, če na njem v času uveljavitve tega zakona obstaja lastninska pravica fizičnih ali pravnih oseb zasebnega prava. V teh primerih se lahko povračilo škode izvede z nadomestnim premoženjem.

(3) Vrnitev premoženja se šteje kot nadomestna odškodnina, pri čemer se vrednost vrnjenega premoženja upošteva po tržni vrednosti na dan uveljavitve tega zakona. Če je mogoče vrniti premoženje ali nadomestno premoženje namesto denarne odškodnine ima dolžniški upravičenec pravico izbire.

(4) Premičnine se vračajo le, če gre za predmete kulturne, zgodovinske ali umetniške vrednosti, in so v času uveljavitve tega zakona v lasti in posesti Republike Slovenije.

18. člen (omejitev višine odškodnine)

(1) Vsaka oblika povračila vrednosti škode, ki jo upravičenec prejme po tem zakonu je omejena na:

60 %	plačanega zneska v primeru plačila obveznosti izbrisane družbe brez izvršbe;
60 %	v izvršilnem postopku ocenjene vrednosti nepremičnine oz. prodajne cene, če je ta bila višja, v primerih, kadar je zaradi izterjave obveznosti izbrisane družbe v izvršilnem postopku bila prodana upravičenčeve nepremičnina, ki ni hiša ali stanovanje v katerem je upravičenec prebival;
100 %	v izvršilnem postopku ocenjene vrednosti nepremičnine oz. prodajne cene, če je ta bila višja, v primerih, kadar je zaradi izterjave obveznosti izbrisane družbe izvršilnem postopku bila prodana hiša ali stanovanje v katerem je upravičenec prebival;
40 %	v izvršilnem postopku ocenjene vrednosti oz. prodajne cene, če je ta bila višja, v primerih prodaje upravičenčevega premičnega premoženja v izvršilnem postopku zaradi plačila obveznosti izbrisane družbe;
50 %	v izvršilnem postopku ocenjene vrednosti oz. prodajne cene, če je ta bila višja, v primerih prodaje upravičenčevih vrednostnih papirjev, če so v izvršilnem postopku zaradi izterjave obveznosti izbrisane družbe bili prodani vrednostni papirji upravičenca;
70 %	v izvršilnem postopku ocenjene vrednosti oz. prodajne cene, če je ta bila višja, v primerih prodaje upravičenčevih poslovnih deležev oz. v primeru prodaje podjetja kot celote;
80 %	v postopku ocenjene vrednosti prodanega premoženja oz. prodajne cene, če je ta bila višja, v primerih prodaje upravičenčevega premoženja v osebni stečajni postopki za plačilo obveznosti izbrisanih družb;
60 %	zadnje enoletne plače v primeru, da je upravičencu škoda nastala zaradi izgube zaposlitve zaradi izbrisa družbe iz sodnega registra na podlagi zakonov iz prvega odstavka 1. člena tega zakona;
50 %	plačanega zneska za odvetniške in sodne stroške v zvezi z izterjavo obveznosti izbrisanih družb.

(2) Upniški upravičenci, ki so do uveljavitve tega zakona prejeli poplačilo več kot 70 % svoje terjatve do izbrisane družbe in njenih družbenikov nimajo pravice uveljavljati škodo na podlagi tega zakona, lahko pa v roku iz petega odstavka tega člena neplačani znesek uveljavljajo s tožbo na temelju spregleda pravne osebnosti na podlagi določb zakona, ki ureja gospodarske družbe. Tožbo je treba vložiti v roku enega leta od uveljavitve tega zakona.

(3) Upniški upravičenci, ki so do uveljavitve tega zakona prejeli plačilo manj kot 70 % svoje terjatve do izbrisane družbe, imajo na podlagi tega zakona pravico do odškodnine v višini razlike med prejetim zneskom in 70% pravnomočno ugotovljene terjatve. V presežnem delu lahko plačilo uveljavljajo skladno z določbo prejšnjega odstavka.

(4) Tožbo za ugotavljanje odgovornega družbenika na podlagi spregleda pravne osebnosti lahko vložijo Republika Slovenija, če se v upravnem postopku ugotovijo dejstva, iz katerih izhaja, da je dolžniški upravičenec:

- družbo kot pravno osebo zlorabil za to, da bi dosegel cilj, ki je zanj kot posameznika prepovedan,

- družbo kot pravno osebo zlorabil za oškodovanje svojih ali njenih upnikov,
 - v nasprotju z zakonom s premoženjem družbe ravnal kot s svojim lastnim premoženjem, ali je
 - v svojo korist ali v korist druge osebe zmanjšal premoženje družbe, čeprav je vedel ali bi moral vedeti, da ne bo sposobna poravnati svojih obveznosti tretjim osebam.
- Tožbo je treba vložiti v roku enega leta od ugotovitve, da so podani pogoji za začetek postopka ugotavljanja odgovornosti za obveznosti družbe na podlagi spregleda pravne osebnosti.

19. člen (zastaranje)

V postopkih po tem zakonu se ne uporabljajo določbe o zastaranju terjatev iz zakona, ki ureja obligacijska razmerja in zakona, ki ureja korporacijska razmerja, razen če se s tem ne posega neposredno v pravice in položaj tretjih oseb, ki niso v korporacijskem razmerju z izbrisano družbo.

20. člen (položaj pravnih oseb v katerih ima država upravljalne pravice)

(1) Do povračila škode na podlagi tega zakona niso upravičeni Republika Slovenija in pravne osebe v katerih ima Republika Slovenija kakršenkoli delež upravljalnih pravic.

(2) Republika Slovenija in pravne osebe v katerih ima Republika Slovenija kakršenkoli delež upravljalnih pravic svoje terjatve do družbenikov izbrisanih družb odpišejo v skladu s predpisi, ki urejajo odpis neizterljivih terjatev.

(3) Če je na podlagi določb prvega in drugega odstavka tega člena oškodovan družbenik pravne osebe v kateri ima Republika Slovenija upravljalne pravice lahko od Republike Slovenije uveljavlja odškodnino po pravilih korporacijskega prava, ki urejajo odgovornost družbenika za škodo povzročeno družbi.

21. člen (vodenje evidenc in obdelava podatkov)

(1) Upravna enota zaradi odločanja v postopkih za določitev denarne odškodnine in zaradi zagotavljanja podatkov o izplačilih odškodnine na podlagi tega zakona, vodi evidenco, v kateri obdeluje naslednje osebne in druge podatke:

1. priimek in ime, EMŠO, davčno številko, stalno ali začasno prebivališče vlagatelja zahteve, če je tujec pa osebno ime, datum in kraj rojstva oz. EMŠO, če mu je ta dodeljen, naslov stalnega in začasnega prebivališča ter podatke o državljanstvu,
2. datum vložitve zahteve,
3. številko, datum izdaje in organ, ki je odločbo oziroma sklep izdal,
4. podatke o dokončnosti in pravnomočnosti odločitve iz prejšnje točke,

5. višino odškodnine ter obliko v kateri se upravičencu povrne,
6. datum plačila oz. izpolnitve,
7. druge podatke po tem zakonu

(2) Podatki iz 1. točke prejšnjega odstavka se pridobijo s povezavo z ustreznim javnim registrom, ki vodi javne evidence.

(3) Podatke iz prvega odstavka, ko je o povračilu škode na podlagi tega zakona odločeno v sodnem postopku, v evidenco vpiše upravna enota na predlog Državnega odvetništva.

(4) Podrobnejše navodilo o vodenju in vsebini evidenc iz prvega odstavka tega člena izda minister, pristojen za gospodarstvo.

(5) Upravna enota podatke iz evidence iz prvega odstavka tega člena posreduje ministrstvu, pristojnemu za gospodarstvo.

(6) Podatki in evidence se hranijo deset let od pravnomočnosti odločbe oziroma od izplačila denarne odškodnine, nato se arhivirajo v skladu s predpisi, ki urejajo arhivska gradiva in arhive.

(7) Za druga vprašanja, ki se nanašajo na varstvo, uporabo in posredovanje osebnih podatkov, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

22. člen

(pravdni, upravni in izvršilni postopki v teku)

(1) Vsi pravdni, upravni in izvršilni postopki ter upravni spori, ki se vodijo zoper družbenike izbranih družb zaradi plačila obveznosti izbranih družb, ki na dan uveljavitve tega zakona še niso končani, se z dnem uveljavitve tega zakona ustavijo. V kolikor upniki za plačilo obveznosti izbranih družb razpolagajo s pravnomočnimi izvršilnimi naslovi zoper družbenike, novih postopkov na podlagi teh ni možno začeti.

(2) Sklep o ustavitvi postopka izda sodišče ali drugi organ, ki vodi postopek iz prejšnjega odstavka, na predlog dolžniškega upravičenca v 15 dneh od prejema predloga. Sklep se vroči strankam postopka in drugim udeležencem, če vpliva na njihov pravni položaj.

(3) Sklep iz prejšnjega odstavka mora vsebovati pouk o pravicah, ki jih na podlagi tega zakona imajo upravičenci iz prvega odstavka 5. člena tega zakona .

(4) Stečajni postopki v katerih so bile priznane terjatve, ki so na stečajne dolžnike prešle zaradi izbrisa gospodarske družbe v obdobju od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011 na podlagi predpisov iz prvega odstavka 1. člena tega zakona, se nadaljujejo skladno z določbami zakona, ki ureja stečajni postopek. V teh postopkih se začasno zadrži poplačilo priznanih terjatev iz naslova obveznosti izbrisane družbe, za kasnejše poplačilo teh terjatev pa se v stečajni masi oblikuje rezervacija do izteka roka iz

drugega do četrtega odstavka 18. člena tega zakona oziroma do pravnomočnosti sodbe v postopkih, ki so bili začeti na podlagi drugega do četrtega odstavka 18. člena tega zakona. Upniki terjatve glede katerih niso vložili tožbe po drugem do tretjem odstavku 18. člena tega zakona odpišejo kot neizterljive.

23. člen
(podzakonski akt)

Ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, mora v tridesetih dneh od uveljavitve tega zakona sprejeti podzakonski akt v katerem bo opredelilo:

- obliko in vsebino obrazca iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona,
- pogoje za izplačilo akontacije na podlagi sedmega odstavka 15. člena tega zakona,
- obliko in način vodenja evidence iz prvega odstavka 21. člena tega zakona.

24. člen
(začetek uporabe)

Določbe 15. do 17. člena se začnejo uporabljati 1. januarja 2023.

25. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

Prvi člen določa vsebino in področje pravnega urejanja. V predlaganem prvem odstavku je določena sistemska pravna opredelitev namena predlaganega zakona, to je povračilo škode, ki je bila povzročena zaradi prenosa obveznosti kapitalskih družb, ki so bile iz sodnega registra izbrisane na podlagi Zakona o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št. 54/99, 110/99 in 93/02 – odločba US, 50/02 – sklep US, 93/02 – odločba US, 117/06 – ZDDPO-2, 31/07, 33/07 – ZSReg-B, 38/07 – sklep US in 126/07 – ZFPPIPP) in Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10, 106/10 - Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09 in 52/10, 26/11, 47/11 - ORZFPPIPP21-1) v obdobju od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011, na njihove družbenike in delničarje. Čeprav je več kot očitno, da avtomatični prenos obveznosti izbranih kapitalskih družb na njihove družbenike in delničarje (v nadaljevanju: družbeniki) na podlagi neizpodbojne zakonske predpostavke, da so družbeniki podali izjavo, da prevzemajo vse morebitne obveznosti družbe, pravno-sistemsko ni bil primerna rešitev problematike neaktivnih družb in je družbenikom povzročil nedopustno škodo, slednji na podlagi splošnih pravilih civilnega prava ne morejo oz. ne morejo več doseči odprave škode, katero so utrpeli.

V predlaganem drugem odstavku je konkretizirano področje urejanja, in sicer je opredeljeno, da ta zakon določa upravičence in upravičenke, merila za odmero in višino denarne odškodnine, načine in roke za izplačilo ter postopke in organe pristojne za odločanje.

Temeljni namen nove ureditve je omogočiti upravičencem hitro in učinkovito dosego pravičnega zadoščenja za škodo, ki so jo utrpeli zaradi avtomatičnega prenosa obveznosti izbrisanih kapitalskih družb. Predlog zato določa, da lahko upravičenci uveljavljajo povračilo škode v upravnem postopku, hkrati pa jim omogoča, da s tožbo na podlagi tega zakona uveljavljajo zahteve na temelju spregleda pravne osebnosti. Obenem se upošteva pravni položaj upnikov, ki razpolagajo s pravnomočnimi izvršilnimi naslovi zoper družbenike.

K 2. členu

V 2. členu je opredeljen pomen izrazov, ki so uporabljeni v zakonu. Poleg pojmov »podjetniška možnost«, »izbrisana družba«, »škoda«, »odškodnina«, »nadomestno premoženje« in »upravni organ« sta opredeljeni tudi kategoriji upravičencev na podlagi tega zakona in sicer »dolžniški upravičenci« in »upniški upravičenci«. Avtomatičen prehod obveznosti izbrisanih kapitalskih družb na družbenike in delničarje je namreč bil podlaga, da so upniki izbrisanih kapitalskih družb zoper družbenike izposlovali pravnomočne sodne odločbe za plačilo obveznosti izbrisanih kapitalskih družb. Sporna ureditev je tako z ene strani povzročila oškodovanje družbenikov izbrisanih kapitalskih družb, z druge strani pa nudila podlago za zahtevek upnikov izbrisanih kapitalskih družb do družbenikov. Za odpravo nedopustnih posledic avtomatičnega prehoda obveznosti izbrisanih kapitalskih družb na njihove družbenike je zato nujno, da upniki kapitalskih družb, ki so bile izbrisane v obdobju od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011, ki so na podlagi določb Zakona o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št. 54/99, 110/99 in 93/02 – odločba US, 50/02 – sklep US, 93/02 – odločba US, 117/06 – ZDDPO-2, 31/07, 33/07 – ZSReg-B, 38/07 – sklep US in 126/07 – ZFPPIPP) in Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10, 106/10 - Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09 in 52/10, 26/11, 47/11 - ORZFPPIPP21-1) pridobili izvršilne naslove zoper družbenike izbrisanih kapitalskih družb, v nadaljevanju ne zasledujejo izpolnitve terjatev iz teh izvršilnih naslovov. Zaradi uravnoteženja položajev je zato nujno, da se uredi tudi njihov položaj. Upniki, ki razpolagajo s pravnomočnim izvršilnim naslovom zoper družbenike izbrisanih družb, se namreč zaradi ustavitve vseh postopkov (22. člen predloga) ne bodo mogli poplačati od družbenikov izbrisanih družb.

K 3. členu

V 3. členu je opredeljeno, da kot škodo povzročeno zaradi izbrisa iz prvega odstavka 1. člena ni možno uveljavljati nepremoženjske škode za duševne bolečine, škode zaradi izgubljene podjetniške možnosti ali kakršne koli druge posredne škode. Na podlagi tega zakona se bo lahko povrnilo le premoženjsko škodo, čemur je prilagojen tudi predviden postopek. V drugem odstavku je določeno, da se oblike škode, ki niso priznane v tem zakonu, lahko uveljavljajo po splošnih pravilih civilnega prava, tožbo pa je treba vložiti v roku treh let od uveljavitve tega zakona. Navedeno pomeni, da bodo za uveljavljanje škod navedenih v prvem odstavku tega člena morali biti

izpolnjeni pogoji določeni z zakonom, ki ureja obligacijska razmerja. Ob upoštevanju, da so v posledici izbrisa škode začele nastajati od 1999 dalje in z ozirom na predpisane zastaralne roke, ki bi na podlagi splošnih pravil obligacijskega prava onemogočili uveljavljanje teh škod, je predpisan rok v katerem je treba vložiti tožbo. Pri tem je rok določen v luči uravnoteženja pravnih položajev oškodovancev in povzročiteljev škode ob čim bolj omejenem posegu v pravni položaj slednjih.

K 4. členu

V 4. členu je določeno, da se splošni premoženjski oziroma odškodninski predpisi glede zadev, ki jih ureja ta zakon, uporabljajo le, če niso v nasprotju s tem zakonom. S tem je postavljeno pravilo subsidiarne uporabe splošnih pravil za vprašanja, ki v predmetnem zakonu niso urejena drugače. Navedeno pomeni, da bo v primeru uveljavljanja škode na podlagi drugega odstavka 3. člena tega zakona sodišče glede obstoja in višine škode vezano na splošna pravila zakona, ki ureja obligacijska razmerja, tožnik pa bo moral zatrjevati in dokazati vse elemente odškodninske odgovornosti za vtoževano škodo.

K 5. členu

V 5. členu so posebej opredeljeni upravičenci do povračila škode na podlagi tega zakona. Poleg dolžniških in upniških upravičencev, ki so podrobneje definirani v 2. členu so upravičenci na podlagi tega zakona tudi druge fizične osebe, ki so na podlagi pravnomočne sodne odločbe oziroma v regresnem postopku med družbeniki, plačale obveznost izbrisane družbe ter tudi fizična oseba, ki je bila družbenik v družbi nad katero je bil zaradi plačila obveznosti izbrisane družbe izveden ali je začel stečajni postopek. V zvezi s temi je določeno, da se šteje, da je stečajni postopek bil izveden ali začel zaradi plačila obveznosti izbrisane družbe, če te obveznosti presegajo 50 odstotkov vseh terjatev priznanih v stečajnem postopku oz. 50 odstotkov vseh prijavljenih terjatev v primeru, da preizkus terjatev ni bil opravljen. Upravičenci so skladno z zadnjo alinejo prvega odstavka tudi fizične osebe nad katerimi je bil izveden osebni stečaj, in sicer za škodo zaradi izgube zaposlitve pod pogoji iz tretje točke 2. člena. Z opredeljenim naborom upravičencev se zasleduje odprava oškodovanja vseh oseb, ki so utpele škodo zaradi prehoda obveznosti izbrisanih kapitalskih družb na njihove družbenike, mimo pravil o spregledu pravne osebnosti, na podlagi neizpodbojne zakonske domneve, da so družbeniki podali izjavo, da prevzemajo obveznosti te družbe. Za zagotovitev enakega obravnavanja vseh dolžniških upravičencev je v drugem odstavku posebej določeno, da ima pravico do uveljavljanja povračila škode po tem zakonu tudi dolžniški upravičenec, kateremu je bil pred začetkom uporabe tega zakona v sodnem postopku tožbeni zahtevk za izplačilo denarne odškodnine za škodo, povzročeno zaradi izbrisa iz sodnega registra, pravnomočno zavržen, zavržen ali je bil postopek ustavljen.

K 6. členu

V 6. členu je urejeno vprašanje pravnega nasledstva zahteve na podlagi tega zakona, pri čemer je upoštevano splošno pravilo, da je terjatev iz naslova premoženjske škode podedljiva. Skladno s prvim odstavkom 6. člena lahko v primeru, če je upravičenec iz prvega odstavka 5. člena umrl ali je bil razglašen za mrtvega pred vložitvijo zahteve na podlagi tega zakona, zahtevo vložijo njegovi

zakoniti dediči. Skladno z drugim odstavkom pa se v primeru, če upravičenec iz prvega odstavka 5. člena tega zakona med postopkom umre ali je razglašen za mrtvega, upravni postopek za povračilo škode na podlagi tega zakona, nadaljuje z njegovimi zakonitimi dediči po zakonu, ki ureja dedovanje. V tretjem odstavku je opredeljen položaj v primeru prenehanja upniškega upravičenca, ki je pravna oseba.

K 7. členu

V 7. členu so opredeljena osnovna pravila glede postopka v katerem se uveljavlja povračilo škode na podlagi tega zakona. Skladno s prvim odstavkom se ta postopek vodi skladno s predpisi o splošnem upravnem postopku, kar sledi iz tega, da o povračilu škode na podlagi tega zakona odloča upravna enota. Ob upoštevanju načel upravnega postopka je v drugem odstavku določeno, da se v postopku na podlagi tega zakona izpolnjevanje pogojev določenih s tem zakonom dokazuje s sodno in poslovno dokumentacijo oziroma z dokazili o plačilih obveznosti za izbrisane družbe in o plačilih stroškov postopka. V tretjem odstavku je določeno, da za izvajanje tega zakona in na njegovi podlagi sprejetih predpisov ima upravni organ pravico do brezplačnega vpogleda v sodne in druge uradne spise ter dokumentacijo pravnih oseb v zvezi z izbrisom iz sodnega registra in glede izterjave oziroma plačila obveznosti izbrisane družbe. Obenem je določeno, da so zavezanci in upravljavci dolžni pristojnemu upravnemu organu predložiti vse dokaze in dopustiti vpogled v listine in podatke, potrebne za odločitev o zahtevi. Z navedeno ureditvijo se teži k čim bolj enostavnemu in hitremu postopku, ob hkratnem zagotavljanju ustrezne stopnje zanesljivosti dokazov in preprečevanju zlorab.

K 8. členu

V 8. členu je določeno, da so postopki na podlagi tega zakona takse prosti. Predlagani zakon izključuje plačevanje taks v postopku za povračilo škode na podlagi tega zakona, čeprav se bo postopek začel na zahtevo stranke – upravičenca. S predlaganim zakonom se popravljajo posledice nedopustne zakonske ureditve po kateri so obveznosti izbrisanih kapitalskih družb avtomatično, na podlagi neizpodbojne zakonske domneve, prešle na družbenike teh družb, zato ne bi bilo primerno, da bi morala stranka v postopku v katerem bo uveljavljala povračilo nastale škode, plačevati takse.

K 9. členu

V 9. členu so določena pravila postopka in organ, pristojen za odločanje. Skladno s prvim odstavkom se upravni postopek za določitev odškodnine začne na zahtevo upravičenca iz prvega odstavka 5. člena tega zakona ali njegovega pravnega naslednika po 6. členu. V drugem odstavku je določeno, da se zahtevo za povračilo škode na podlagi tega zakona lahko vloži pri katerikoli upravni enoti, za odločanje pa je pristojna upravna enota, na območju katere je imela izbrisana družba sedež v času izbrisa iz sodnega registra. Možnost, da se zahteva vloži pri kateri koli upravni enoti je namenjena lažji dostopnosti za upravičence, ki bodo z zahtevo izrazili interes za začetek postopka in povračilo škode. Upravičenec se bo ob tem sam odločil pri kateri upravni enoti bo vložil zahtevo. S tem je upravičencem kar najbolj olajšano vlaganje zahtevka oziroma sprožitev začetka upravnega postopka. Z zahtevo bo upravičenec opredelil tudi vrsto in obseg škode, ki jo je utrpel. V tretjem odstavku je zato

določeno, da se zahteva vloži na predpisanem obrazcu, če ni vložena na predpisanem obrazcu pa mora vsebovati najmanj podatke navedene v tem odstavku. Ureditev skladno s katero je za odločanje pristojna upravna enota, na območju katere je imela izbrisana družba sedež pa je namenjena lažjemu pridobivanju in zbiranju dokumentacije, ki bo služila za dokazovanje obstoja in obsega oškodovanja. V četrtem odstavku je nadalje določena vrsta akta (odločba ali sklep) glede na vsebino odločitve o zahtevi, v petem pa vsebina akta. Zoper odločitev upravne enote je skladno z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, dopustna pritožba. V šestem odstavku tega člena je zato kot pritožbeni organ določeno ministrstvo, pristojno za gospodarstvo. Pri tem je upoštevano, da izvorno zadeva izhaja z delovnega področja tega ministrstva.

K 10. členu

V 10. členu je določen rok v katerem se lahko vloži zahteva za povračilo škode. Zahteva za povračilo škode na podlagi tega zakona, ki bo obravnavana v upravnem postopku, se bo lahko vložila v treh letih od uveljavitve tega zakona. Predlagatelj meni, da je rok treh let od uveljavitve zakona dovolj dolg, da se vsi oškodovanci seznanijo s predmetnim zakonom in odločijo o vložitvi zahteve. Obenem pa je zadosti kratek, da zagotavlja čim hitrejšo rešitev problematike, ki se vleče že več kot deset let.

K 11. členu

V 11. členu so določeni način plačila odškodnine. Kot oblika povračila škode so je predvideno plačilo v obliki denarja, možno pa je tudi povračilo škode v obliki premičnega in nepremičnega premoženja ali vrednostnih papirjev. Upravičenci naj bi praviloma imeli možnost izbire načina na katerega naj prejmejo povrnjeno škodo.

K 12. členu

V prvem odstavku 12. člena je določeno, da se pri določanju višine odškodnine, ki upravičencu pripada na podlagi tega zakona, uporablja zakon, ki ureja obligacijska razmerja, razen če ta zakon določa drugače. Za vprašanja, ki niso urejena s predmetnim zakonom, se bo tako uporabljalo že veljavne, splošne predpise, ki urejajo vprašanje povračila škode in odškodnine.

V drugem odstavku je določeno, da se odškodnina zmanjša za denarno odškodnino, ki je bila upravičencu predhodno pravnomočno določena v sodnem ali katerem koli drugem postopku. Če je bila upravičencu v sodnem ali katerem koli drugem postopku predhodno pravnomočno določena višja denarna odškodnina, kot bi mu bila določena v upravnem postopku po tem zakonu, se zahteva zavrne. Z določbo drugega odstavka 12. člena se zagotavlja, da bodo upoštevana že prejeta plačila na račun odprave škode in da ne bo podvajanja plačil.

K 13. členu

V prvem odstavku 13. člena je določeno, da se povračilo škode ne upošteva pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. Denarni znesek ali premoženje, katerega bo upravičenec prejel na podlagi tega zakona, je namreč po svoji naravi povračilo škode

in je namenjeno odpravi posledic te škode, zato ne bi bilo pravično, da se upošteva pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. V drugem odstavku 13. člena pa je določeno, da se od izplačil po tem zakonu ne plača dohodnina. Izplačila na podlagi tega zakona namreč predstavljajo povračilo škode in bi obdavčitev z dohodnino izničila njihov namen. Obenem je določeno, da se v primeru pravnega nasledstva, od teh izplačil plača davek na dediščine, skladno z zakonom, ki ureja to področje. S tem bodo vse osebe, ki premoženje pridobijo na isti podlagi (vsi dediči) obravnavane na enak način.

K 14. členu

Predlagana določba določa organe, pristojne za izplačilo in način zagotavljanja sredstev za povračilo škode na podlagi tega zakona. Za izplačevanje denarnih odškodnin je po predlogu zakona pristojna upravna enota, ki o povračilu odloča v upravnem postopku na prvi stopnji, oziroma Državno odvetništvo, če je o denarni odškodnini odločeno v sodnem postopku. Sredstva za izplačilo denarnega povračila škode po tem zakonu se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije, pri čemer se sredstva za izplačilo denarnega povračila škode določenega v upravnem postopku zagotovijo v okviru finančnega načrta ministrstva, pristojnega za gospodarstvo, sredstva za izplačilo povračila določenega v sodnem postopku pa v okviru finančnega načrta Državnega odvetništva.

K 15. členu

V 15. členu je določen način in roki za izplačilo denarne odškodnine, ki je upravičencu določena z odločbo upravne enote ali v sodnem postopku. Način in rok, v katerem se upravičencem izplača denarna odškodnina se skladno s petim odstavkom 9. člena navedejo tudi v izreku odločbe, s katero je odločeno v upravnem postopku. Po predlagani določbi sta način in rok izplačila odvisna od višine določene denarne odškodnine. Denarna odškodnina se glede na višino upravičencu izplača v največ štirih obrokih, pri čemer prvi obrok vedno zapade v plačilo v 30 dneh po pravnomočnosti odločbe, ostali obroki pa 1. 6. vsako naslednje leto. Znesek posameznega obroka (prvega in vsakega naslednjega) je odvisen od skupnega zneska do katerega je upravičenec na podlagi tega zakona upravičen. Posebej je v petem odstavku urejen položaj, če je nad upravičencev v teku postopek prisilne poravnave, stečaja ali likvidacije, v teh primerih se ne glede na določbe prejšnjih odstavkov odškodnina izplača v enkratnem znesku, ki zapade v plačilo v 30 dneh po pravnomočnosti odločbe. V primeru, da se v času obročnega plačevanja nad upravičencem začne postopek stečaja ali likvidacije pa je določeno, da v plačilo takoj zapadejo še neplačani obroki in jih je treba plačati v 30 dneh od objave sklepa o začetku stečajnega postopka oz. v 30 dneh od vpisa začetka postopka likvidacije v register. V zadnjem odstavku je predvidena možnost, da lahko upravni organ v posebnih primerih zaradi socialnega stanja upravičenca, na podlagi obrazložene zahteve, izplača denarno povračilo v obliki akontacije oziroma v enkratnem znesku ne glede na višino. Pogoje in postopek za tak način izplačila določi minister pristojen za gospodarstvo v podzakonskem aktu.

K 16. členu

V 16. členu je posebej urejeno obrestovanje, pri čemer je predpisana 3 % obrestna

mera za čas od nastanka škode do uveljavitve tega zakona, ter 5 % obrestna mera od uveljavitve tega zakona dalje.

K 17. členu

V 17. členu je opredeljeno povračilo škode v obliki vračila premoženja. Pri tem se skladno s prvim odstavkom 17. člena povračilo škode izvede z izročitvijo nepremičnine v last in posest upravičenca, s prenosom lastninske pravice na upravičenca ali z vrnitvijo lastninskega deleža upravičencu, če je premoženje v času uveljavitve tega zakona v lasti Republike Slovenije ali lokalnih skupnosti. Skladno z drugim odstavkom pa premoženja ni mogoče vrniti (v naravi) če na njem obstaja lastninska pravica fizičnih oseb ali pravnih oseb zasebnega prava. Navedene določbe sledijo načelu, da se s povračilom škode ne bi povzročale nove krivice, zato je predvideno vračilo v naravi le v primerih, če je premoženje, ki je predmet vračila, v lasti države ali lokalnih skupnosti. Na ta način se ne bo posegalo v pravni položaj oseb, ki so premoženje pridobile zakonito, obenem pa se upravičencem z določbo, da je v teh primerih možno povračilo škode z nadomestnim premoženjem, zagotavlja, da lahko uveljavljajo povračilo škode v naravi. V nadaljevanju je v tretjem odstavku opredeljeno razmerje med povračilom škode v denarju in v naravi (kot vračilo premoženja ali nadomestno premoženje). Pri vračanju premoženja oziroma stvari je v prvi vrsti predvideno vračanje nepremičnin, premičnin pa le v primeru, če gre za predmete kulturne, zgodovinske ali umetniške vrednosti in so v času uveljavitve tega zakona v lasti in posesti Republike Slovenije.

K 18. členu

V 18. členu so v prvem odstavku opredeljene omejitve priznane škode na podlagi tega zakona. Pri tem je upoštevana deljena odgovornost za nastanek škode ter načelo pravičnosti. Popolna odškodnina se na podlagi tega zakona prizna v primerih, kadar je bila v izvršilnem postopku zaradi izterjave obveznosti izbrisane kapitalske družbe prodano stanovanje ali hiša v kateri je dolžniški upravičenec prebival, v ostalih primerih pa se na podlagi tega zakona kot pravična odškodnina prizna delno povračilo škode. Pri določitvi pravičnega razmerja je bilo upoštevano, da bi izplačilo popolne odškodnine v vseh primerih lahko ogrozilo finančni sistem, obenem pa je upoštevano, da so družbeniki imeli pravno možnost, da sprožijo postopke likvidacije ali stečaja, ne glede na to, da je obstajala zakonska podlaga, da bi sodišča te postopke izvedla po uradni dolžnosti.

V drugem in tretjem odstavku 18. člena pa so opredeljeni pogoji pod katerimi lahko upniški upravičenci uveljavljajo odgovornost družbenikov na temelju spregleda pravne osebnosti. Ne glede na določbe predpisov, ki urejajo povračilo škode in zastaranje je upniškim upravičencem omogočeno, da s tožbo na temelju spregleda pravne osebnosti uveljavljajo plačilo od družbenikov izbranih družb. Pri tem je upoštevano dejstvo, da je zaradi dolgotrajnega reševanja obravnavane problematike potekel siceršnji zastaralni rok za uveljavljanje zahtevkov na temelju spregleda pravne osebnosti, zato je v interesu pravičnosti določen nov rok v katerem se lahko vloži tožba. Obenem je v interesu pravne varnosti določen prekluzivni rok enega leta v katerem je tožbo treba vložiti. V četrtem odstavku je ob obstoju pogojev za spregled pravne osebnosti določena primerljiva pravica države, pri čemer rok za vložitev tožbe začne teči od ugotovitve v upravnem postopku, da je dolžniški upravičenec storil

dejanja, ki utemeljujejo spregled pravne osebnosti.

K 19. členu

V 19. členu je določeno, da se v postopkih po tem zakonu ne uporabljajo določbe o zastaranju terjatev iz zakona, ki ureja obligacijska razmerja in zakona, ki ureja korporacijska razmerja. S tem se bo sicer poseglo v pravne položaje oseb, ki so se ustalili zaradi zastaranja, vendar velja upoštevati, da so zaradi dolgotrajnega reševanja obravnavane problematike splošni zastaralni roki potekli pred ureditvijo problematike, obenem pa je zakonodaja v času od 23. 7. 1999 do 16. 11. 2011 upnikom omogočala uveljavljanje zahtevkov do družbenikov na podlagi zakonske domneve, kar je bilo bistveno enostavnejše kot uveljavljanje zahtevkov do družbenikov na podlagi spregleda pravne osebnosti, zato se slednjega niso posluževali, posledično so bile osebe, zoper katere bi sicer upniki vložili tožbo na temelju spregleda pravne osebnosti, deležne nepravične koristi. Nadalje velja upoštevati, da ne gre za kršitev pridobljenih pravic, če temeljijo na poslovnih pravnih razmerjih s tretjimi osebami. Predlagana rešitev je v javnem interesu, saj je zaradi prehoda obveznosti izbrisanih družb na njihove družbenike, mimo spregleda pravne osebnosti, veliko število oseb utrpelo škodo.

K 20. členu

V 20. členu je opredeljen poseben položaj Republike Slovenije in pravnih oseb, v katerih Republika Slovenija ima oziroma je imela upravljaljske pravice. Do povračila škode na podlagi tega zakona niso upravičeni Republika Slovenija in pravne osebe v katerih ima Republika Slovenija kakršenkoli delež upravljaljskih pravic. Obenem je določeno, da slednji svoje terjatve do družbenikov izbrisanih družb odpišejo v skladu s predpisi, ki urejajo odpis neizterljivih terjatev. Če je na podlagi določb prvega in drugega odstavka tega člena oškodovan drugi družbenik pravne osebe v kateri ima Republika Slovenija upravljaljske pravice lahko od Republike Slovenije uveljavlja odškodnino po pravilih korporacijskega prava, ki urejajo odgovornost družbenika za škodo povzročeno družbi.

K 21. členu

Predlagana določba 21. člena ureja vodenje evidenc in obdelavo podatkov v zvezi s postopki na podlagi tega zakona. Določeni so podatki, ki se zbirajo in obdelujejo, upravljavec podatkov, namen zbiranja in obdelave podatkov, ter rok hrambe. Zaradi izvajanja predlaganega zakona in spremljanja učinkov se določa vodenje evidence upravičencev, s podatki o času vložitve zahteve, odločitvi upravnega organa (številka, datum, vsebina) ter o višini, načinu in rokih plačil na podlagi tega zakona. Predlaga se, da zbrane podatke obdeluje upravna enota, pristojna za vodenje postopka, zbrane podatke pa posreduje ministrstvu, pristojnemu za gospodarstvo, ki bo centralno upravljalo te podatke. Ker se nekateri od podatkov že vodijo v elektronskih zbirkah podatkov je določeno, da upravljavec podatkov le-te pridobiva z vpogledom v elektronske evidence. Zaradi zagotovitve podatkov o odločitvah v sodnih postopkih in v drugih postopkih (razen v upravnem), v katerih se uveljavlja povračilo škode na podlagi tega zakona, je določeno, da se te podatke v evidenco vpiše na predlog Državnega odvetništva.

K 22. členu

V 22. členu je urejeno na kakšen način zakon vpliva na postopke, ki so že v teku. Pri tem so upoštevane posebnosti posameznih vrst postopkov. Vpliv tega zakona na stečajne postopke v katerih so bile uveljavljane obveznosti izbrisanih družb, ki so prešle na družbenike, je opredeljen z upoštevanjem posebnosti stečajnega postopka. Posebej je predpisano, da v primerih, ko upnik razpolaga s pravnomočnim izvršilnim naslovom zoper družbenika izbrisane družbe, na podlagi katerega lahko od družbenika terjata plačilo obveznosti izbrisane družbe, po uveljavitvi tega zakona na podlagi slednjega ne more več začeti novega postopka. S tem se zasleduje uresničitev namena zakona, ki je v tem, da se družbenike izbrisanih družb razbremeni obveznosti, ki so nanje prešle na podlagi ZFPPod. Položaj upnikov je ob tem zavarovan delno tako, da so določeni kot upravičenci na podlagi tega zakona, delno pa s tem, da je določeno da lahko svojo terjatev uveljavljajo na temelju spregleda pravne osebnosti. Upniki izbrisanih družb so namreč lahko v zelo različnih položajih – nekateri so terjatve do izbrisanih družb že uveljavljali od družbenikov, drugi pa ne. Tisti, ki so svoje terjatve uveljavljali od družbenikov so lahko v dveh različnih položajih: lahko že razpolagajo s pravnomočnim izvršilnim naslovom, možno pa je tudi, da postopki še niso zaključeni – ti upniki imajo neko »pričakovalno pravico«. V obeh primerih je treba zagotoviti, da predmetni zakon ne bi posegel v njihov pravni položaj, kar je zagotovljeno tako, da so upniki upravičenci do odškodnine po tem zakonu ter da svojo terjatev lahko uveljavljajo tudi na temelju spregleda pravne osebnosti (glej 18. člen). Na ta način se zagotavlja, da nova ureditev ne pomeni posega v njihovo pravico iz 33. člena Ustave ter da se uresničuje prepoved povratne veljave pravnih aktov iz 155. člena Ustave.

K 23. členu

V 23. členu je določen rok v katerem mora ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, sprejeti podzakonski akt v katerem bo opredelilo obliko in vsebino obrazca iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona, pogoje za izplačilo akontacije na podlagi sedmega odstavka 15. člena tega zakona, ter obliko in način vodenja evidence iz prvega odstavka 21. člena tega zakona.

K 24. členu

V 24. členu je določen začetek uporabe zakona. Glede na to, da bo zakon vplival na proračunsko porabo je določen kasnejši začetek uporabe določb 15. do 17. člena, kar bo omogočilo, da se pravočasno zagotovijo sredstva za njegovo izvajanje.

K 25. členu

V 25. členu je določen začetek veljavnosti zakona, ki sledi določbi prvega odstavka 154. člena Ustave.